

Riksdagens protokoll

2009/10:96

Fredagen den 26 mars

Kl. 09.00 – 10.10

Protokoll
2009/10:96

---

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Förste vice talmannen meddelade

att *Phia Andersson* (s) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 april, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Petter Löberg* (s) samt

att *Patrik Forslund* (m) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 6 april, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Gunnel Söderberg* (m).

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:285

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:285 Lagrådets kritik mot regeringens lagförslag

av *Peter Hultqvist* (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 maj 2010.

Skälet till dröjsmålet är en tjänsteresa och andra sedan tidigare inbokade evenemang.

Stockholm den 18 mars 2010

Justitiedepartementet

Beatrice Ask

Interpellation 2009/10:288

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:288 Skatteverkets resurser

av *Christin Hagberg* (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 april 2010.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 24 mars 2010
Finansdepartementet
Anders Borg (m)
Enligt uppdrag
Erik Nymansson
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:289

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:289 Avfallsförbränningsskatt, avfallsdirektiv och materialåtervinning
av Christin Hagberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 april 2010.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 24 mars 2010

Finansdepartementet
Anders Borg (m)
Enligt uppdrag
Erik Nymansson
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:290

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:290 Nya skatteförändringar till kvinnors nackdel
av Hillevi Larsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 april 2010.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 24 mars 2010

Finansdepartementet
Anders Borg (m)
Enligt uppdrag
Erik Nymansson
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:293

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:293 Skatteundandragande och taxi
av Raimo Pärssinen (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 23 april 2010.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 24 mars 2010

Finansdepartementet
Anders Borg (m)
Enligt uppdrag
Erik Nymansson
Expeditions- och rättschef

Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Hillevi Larsson har ställt tre frågor till EU-ministern om när och hur EU-ministern avser att verka för att EU:s fiskeavtal med Marocko rivs upp, för att EU erkänner Västsahara som ett självständigt land samt för att FN genomför den sedan 19 år utlovade folkomröstningen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Den 22 maj 2006 röstade Sverige i EU:s jordbruks- och fiskeråd som enda EU-land nej till EU:s fiskeavtal med Marocko. Sverige gjorde bedömningen att avtalet hade brister i folkrättsligt hänseende och att väst-sahariskt fiskevatten inte borde ingå i avtalet. Eftersom beslut om fiskeavtal avgörs med kvalificerad majoritet kunde Sverige ensamt inte förhindra ingående av ett sådant avtal. Det gällande fyraåriga blandfiskeavtalet går ut den 27 februari 2011 och ska därför omförhandlas under hösten 2010.

Avtalet mellan EU och Marocko följs upp i en gemensam kommitté som har årliga möten. Det senaste mötet ägde rum den 2–3 februari 2010. Sverige har regelbundet inför dessa möten frågat kommissionen hur avtalet kommer den sahariska befolkningen i Västsahara till del. Det svar som har givits hittills är att det finns sektorsstöd och att det är Marockos angelägenhet att allokera detta geografiskt.

Den 2 mars 2010 tillskrev statsrådet Eskil Erlandsson kommissionären Damanakis med anledning av den utvärdering som ska göras av avtalet inför omförhandlingen. Han uttryckte som särskilt svenskt önskemål att utvärderingen prövade hur avtalet kommer den sahariska befolkningen i Västsahara till del.

För att avtalet ska vara i enlighet med internationell rätt krävs att intäkterna från fisket på ockuperat område kommer den sahariska befolkningen i Västsahara till del. Regeringen agerar i enlighet med internationell rätt.

Sveriges utrikespolitik vilar som bekant på folkrätten. Enligt denna förutsätter erkännande av en stat att tre kriterier är uppfyllda. Enkelt uttryckt ska det finnas ett territorium, en befolkning och en regering som utövar effektiv kontroll över de två förstnämnda. De folkrättsliga kriterierna för erkännande av stater är inte uppfyllda i detta fall.

Regeringen står fast vid principen om det sahariska folkets rätt till självbestämmande, vilket dock inte nödvändigtvis innebär självständighet. Det är också viktigt att de mänskliga rättigheterna respekteras i Västsahara, en fråga som Sverige följer noga. Sverige för också kontinuerligt en bilateral dialog med Marocko om människorättsfrågorna. Som exempel kan nämnas att Sverige har uttryckt sin oro för Brahim Dahane och sex andra aktivister, som är häktade misstänkta för landsförräderi. Marocko har lovat oss information och insyn i den processen.

Även i EU-arbetet lyfts mänskliga rättigheter fram. Under det svenska ordförandeskapet hölls ett associationsråd med Marocko, där det svenska ordförandeskapet var mycket tydligt i sitt budskap beträffande såväl Västsahara som mänskliga rättigheter. Båda dessa frågor lyftes

*Svar på
interpellationer*

också fram av bland annat Sverige inför det nyligen genomförda toppmötet EU–Marocko.

Säkerhetsrådets fredsplan för Västsahara från 1991 innebar ett eldupphör mellan Marocko och Polisario, liksom ett beslut om en folkomröstning. Tidpunkten för omröstningen kom dock att skjutas upp gång på gång, eftersom parterna inte kunde komma överens om vilka som skulle få delta i folkomröstningen. Förhandlingarna kring röstlängden pågick under hela 1990-talet. År 2000 beslöt FN:s säkerhetsråd att den planerade folkomröstningen enligt fredsplanen från 1991 skulle läggas på is och att politiska samtal i stället skulle inledas. Under sju år, från 1997 till 2004, arbetade generalsekreterarens särskilde representant James Baker först med att få parterna att arbeta efter fredsplanen, därefter för att få dem att acceptera en folkomröstning. Hans ansträngningar misslyckades dock, eftersom det inte fanns någon politisk vilja hos parterna att hitta en lösning på konflikten.

Fortsatta ansträngningar har gjorts av Alvaro de Soto och Peter van Walsum. År 2007 lade Marocko fram ett förslag till autonomi för Västsahara, som säkerhetsrådet betecknade som ”seriöst och trovärdigt”. Samtidigt lade Polisario fram ett förslag som innefattade en folkomröstning med självständighet som ett av alternativen, vilket är i linje med den tidigare fredsplanen för Västsahara. Förhandlingarna leds för närvarande av generalsekreterarens personliga sändebud Christopher Ross. Under hösten och vintern har även informella samtal hållits i Österrike och i USA. Christopher Ross har denna vecka rest i regionen för att försöka förmå parterna att bidra till en lösning.

Regeringens linje är att fullt ut stödja FN och generalsekreteraren i den pågående förhandlingsprocessen för att finna en rättvis, varaktig och ömsesidigt acceptabel politisk lösning som ger Västsaharas folk självbestämmande i enlighet med de principer som beslutats av FN:s säkerhetsråd.

Anf. 2 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag börjar med fiskeavtalet eftersom jag tycker att det är upprörande att EU faktiskt har tecknat ett avtal som inte är i enlighet med folkrätten. När de enskilda länderna i EU nu förhandlar med Marocko om fiskerättigheterna utanför Västsahara är det inte Marocko som ska svara på frågan om det är okej att fiska där utan det är Västsaharas folk. De har över huvud taget inte fått frågan och får inte heller del av intäkterna av det här fisket.

Det är väldigt positivt att Sverige, som enda land, röstade nej till det här fiskeavtalet. Det är självklart negativt att det inte var flera länder som röstade nej, men väldigt positivt att Sverige vågade sticka ut i den här frågan och tydligt säga att vi står bakom folkrätten.

Tyvärr lever vi ändå med detta fiskeavtal, trots att Sverige sade nej. Det är till och med så illa att det har förekommit att svenska fiskebåtar har varit utanför Västsaharas kust och fiskat. Detta är i strid med svensk utrikespolitik och i strid med folkrätten.

Vi har också fått veta att det har fiskats utanför Västsaharas kust och att den fiskolja som har utvunnits sedan har hamnat i svenska hälsokostbutiker. Det är visserligen inte via Sverige utan via Norge. Ändå riskerar man som konsument i Sverige att vara delaktig i ett folkrättsbrott. Man

hjälp faktiskt till och betalar till dem som utarmar Västsaharas fiskevat-
ten. Bara av den anledningen är det värt att kämpa för att säga upp det
här fiskeavtalet, eftersom vi blir involverade mot vår vilja.

Men vi är också med i EU, och det är vårt ansvar att se till att EU har
en bra politik på det här området. Därför välkomnar jag att vi fortsätter
kämpa mot det här fiskeavtalet. Nu har ju EU:s rådsråd dessutom uttalat
sig, vilket kan tolkas som att EU:s rådsråd faktiskt också tycker att det
här är tveksamt folkrättsligt. Det handlar ändå om att man måste våga ta
upp kampen mot de länder i EU som faktiskt tycker att de gynnas av det
här fisket och som vill fortsätta med det.

När det gäller den andra frågan, om erkännande av Västsahara, är det
klart att det är komplicerat. Det har det varit förut i liknande konflikter.
Jag tycker ändå att man kan se att Sverige i vissa fall har gått före, till
exempel när det gäller de baltiska länderna, även om alla kriterier kanske
inte var till hundra procent uppfyllda för att man skulle erkänna de bal-
tiska länderna. Där har Sverige historiska band till Baltikum. Kanske var
det därför vi tidigt erkände länderna. Det fick en symbolisk betydelse.
Det var flera som erkände de baltiska länderna, och så småningom blev
de självständiga.

Jag tycker ändå att man kan erkänna Västsahara. Jag tror att det
skulle få en stor symbolisk betydelse med tanke på att inget annat euro-
peiskt land ännu har erkänt Västsahara, däremot en mängd afrikanska
länder, till exempel Sydafrika, och även latinamerikanska länder.

Om den utlovade folkomröstningen hade ägt rum hade inte frågan om
att erkänna Västsahara behövt väckas. Jag är övertygad om att Västsaha-
ras folk hade röstat ja till självständighet och på det sättet blivit fria.
Folkomröstningen har förhalats. Det är faktiskt Marocko som har förha-
lat den. Västsaharierna har varit kompromissvilliga och villiga att låta till
och med marockaner boende i de ockuperade delarna av Västsahara
rösta.

Vi får driva de olika spåren jämsides. Någonting måste hända snart.

Anf. 3 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Hillevi Larsson och jag är överens om att man inte kan
komma fram till en lösning på detta utan någon form av överenskom-
melse. Den process som nu finns – haltande, långsam och tveksam som
den kan synas – genom FN:s generalsekreterare är sannolikt den enda
väg som är möjlig att gå. Säkerhetsrådet har talat om att vad som krävs är
en rättvis, varaktig och politisk lösning som kan accepteras av alla parter.
Den ska ge möjlighet till det självbestämmande som det har talats om
tidigare, även om – som jag tidigare har påpekat – självbestämmande inte
nödvändigtvis behöver innebära rätt till statlig självständighet.

Det är inom ramen för detta som vi ska försöka utforma vår egen po-
litik och medverka till Europeiska unionens politik. I det ingår också
självfallet stöd till den folkomröstning som vi hoppas ska hållas vid nå-
gon tidpunkt. Svårigheterna, som Hillevi Larsson sade, har varit att kom-
ma överens om vilka som ska ha rätt att delta i denna folkomröstning.
Den striden är inte bara teoretisk, utan den striden är i högsta grad bety-
delsefull eftersom den kan påverka utgången av folkomröstningsresulta-
tet.

I detta ligger också från regeringens utgångspunkt att hålla fast vid den erkännandepolitik som vi har haft i vad jag kan påminna mig samtliga andra fall. Jag kan inte påminna mig något fall där vi har avvikit från de principer för erkännande som jag har redovisat tidigare. Kosovo var ett särfall, men stred egentligen inte mot principerna. Där fanns en auktoritet från FN:s säkerhetsråd. De baltiska länderna är inte något bra exempel i det här fallet. Sverige erkände de baltiska staternas självständighet efter det att Ryssland hade gjort det. Om det var så heroiskt eller inte kan man diskutera, men det var i varje fall så vi gjorde – och det var också rätt med utgångspunkt i folkrätten. Det är samma sak om vi går tillbaka i historien när vi erkände Finlands självständighet 1917 efter det att Ryssland hade gjort samma sak.

Fiskeavtalet är föremål, som Hillevi Larsson påpekade, för kontinuerliga diskussioner. Som jag framhöll i svaret kommer det att bli fler diskussioner. Fiskeavtalet ska utvärderas inför den omförhandling som ska äga rum 2011. Vi har då all anledning att återkomma till det problemet.

Folkrätten är också viktig i det här sammanhanget. Det utesluter inte helt ett fiskeavtal av den sorten, men det förutsätter att fördelarna, intäkterna, av detta kommer också den västsahariska befolkningen till del. Det är om detta vi har ställt frågor, om detta vi för en diskussion, huruvida detta verkligen är fallet. Det är inte alls orimligt att tänka sig – det är till och med mycket sannolikt – att den diskussionen kommer att intensifieras inför det att fiskeavtalet ska omförhandlas. I svenskt fall krävs tillstånd för svenska fartyg från Fiskeriverket för att delta. Några sådana tillstånd finns inte. Det har förekommit tidigare svenskägda fartyg – utflaggade – men de ligger då, som bekant, utanför svensk jurisdiktion.

Anf. 4 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det jag tycker är allra viktigast i situationen är att undvika att stridigheterna blossar upp igen. Det har faktiskt varit krig i området. Efter det att Marocko invaderade Västsahara försvarade sig västsaharierna mot ockupationen. Det var precis efter att Spanien hade gett sig av. De fick bara någon enstaka dags frihet innan marockanerna tog över. Blodiga strider utkämpades, och många dödades, framför allt västsaharier, under det kriget.

FN utlovade då en folkomröstning för att få vapenvila. Västsaharierna gick med på det via sina representanter i Polisario. Löftet var att det skulle hållas en folkomröstning där folket självt skulle bestämma sin framtid. Man glömmer lätt att det var villkoret för vapenvilan. Nu har det gått många år sedan dess. Över tio folkomröstningar har förhalats av Marocko. Västsahariernas tålamod är inte outtömligt. En stor del av Västsaharas befolkning bor i flyktingläger i Algeriet, och många är födda där. Så länge har de bott där. Frustrationen växer framför allt bland ungdomarna. De har inga arbeten. Fattigdomen blir värre och värre. Biståndet från både FN och EU har minskat under senare år. I frustrationen växer tanken att göra motstånd eftersom de inte har vunnit något på den politik som hittills har tillämpats. Därför är det så otroligt viktigt att något händer i frågan snart. När våldsamheterna väl har blossat upp kan det vara svårt att få stopp på blodbadet.

Redan i dag dödas många västsaharier i de ockuperade delarna. Precis som utrikesministern nämnde är det en hård kamp som förs mot männi-

skorätsaktivister av den marockanska regimen. Det blodbad vi ser i dag är bara början. Om stridigheterna blossar upp kan det bli riktigt illa och nästan likna massmord med tanke på hur underlägsna västsaharierna är militärt jämfört med marockanerna.

Vi kan inte bara hänvisa till att vi får se hur det går och hur FN-förhandlingarna fortsätter. Vi har väntat i så många år, och det har hänt så lite. Det är bråttom att göra något.

Det gläder mig att regeringen arbetar så hårt i frågan om fiskeavtalet. Jag vet att det finns ett starkt motstånd från de EU-länder som faktiskt tjänar på utfiskningen. Mer måste till. Jag hoppas att fiskeavtalet helt enkelt kan sägas upp när perioden har gått ut, vilket är snart. Jag hoppas vi får med oss fler länder. Jag tycker till exempel Norge borde gå på vår linje. De har hittills varit bra i kampen för Västsahara.

Faktum kvarstår att Sverige är det enda landet som har röstat nej. Jag hoppas vi blir fler.

När det gäller frågan om erkännande av Västsahara vill jag minnas att Sverige ändå gav diplomatisk status till baltiska representanter som ett första steg inför erkännandeprocessen. Det skulle vi också kunna göra när det gäller västsaharier. Vi kan låta västsaharier finnas representerade i Sverige, kanske inte med en ambassad men ändå någon form av representation. Detta har Marocko i dag, och de försöker så klart dominera den diplomatiska världen och ge sin bild av situationen. Något måste vi göra för att visa att vi har tröttnat på situationen, det vill säga att det inte händer något.

Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Låt mig på den senare punkten vad gäller diplomatisk status och representation säga att det inte var så för de baltiska länderna. Vi har haft ett annat fall som har varit föremål för diskussion, nämligen den palestinska myndighetens företrädare i Sverige som inte heller har diplomatisk status. Det kan diskuteras.

Vi har för närvarande en diskussion inom EU huruvida vi gemensamt ska fatta beslut att ge de palestinska representanterna i respektive länder diplomatisk status. Sverige kan tänka sig att göra ett avsteg från vår princip i detta sammanhang om det är ett beslut inom EU. Men i övrigt ger vi icke diplomatisk status till andra representanter för FN-samfundet, internationella organisationer och enskilda stater.

Hillevi Larsson talar om frustrationen som växer och de risker som ligger i detta. Så är det med all säkerhet. Situationen är, dess värre kan man säga, förmodligen under kontroll i den meningen att Marocko har en betydande säkerhetsnärvaro i de alldeles överväldigande delar av Västsahara som man kontrollerar, och situationen i flyktinglägren kontrolleras i allt väsentligt av Algeriet.

Man ska vara medveten om att här finns en motsättning mellan Marocko och Algeriet som har sin icke alldeles oväsentliga betydelse för hur denna fråga hanteras. Den relationen mellan Alger och Rabat har sin betydelse också i detta sammanhang. Jag säger detta bara som ett faktiskt påpekande, utan att detta leder till någon revidering av de slutsatser som vi har gjort.

En folkomröstning ska till – det ingår i det som man har varit överens om inom FN-samfundet sedan man började ha med denna konflikt att

göra. Sedan har det handlat om att definiera dem som har rätten att delta i folkomröstningen – en nog så besvärlig fråga. Vi har sett i andra delar av världen hur den frågan är synnerligen besvärlig. Det handlar dessutom självfallet om att definiera de alternativ som folkomröstningen ska handla om. Det kan vara ett alternativ, det kan vara två alternativ och det kan vara, som har diskuterats vid något tillfälle, tre alternativ i den folkomröstningen.

Oavsett hur det är med den frågan är det från vår utgångspunkt angeläget att detta förs framåt. Vilande eller, som vi säger på den europeiska kontinenten, frusna konflikter av denna art – även om frusna konflikter just i Sahara förefaller vara en motsättning i sig – har en tendens att förr eller senare blossa upp. Därför är det en viktig uppgift i internationell diplomati att försöka förebygga detta genom att verka för en lösning. Vi har på goda grunder, enligt min mening, i Sverige inställningen att det är FN som är det mest verkningsfulla instrument som vi har i detta arbete.

Anf. 6 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Självklart ska vi stå bakom FN. Problemet är att FN under många år har försökt utan att lyckas. Tyvärr har det också minskat FN:s trovärdighet, för det finns ju resolutioner som tydligt säger att en folkomröstning ska äga rum. Det är också tydligt både från FN och från Haag att det är fråga om en ockupation; det är inte rättmätigt av Marocko att ockupera Västsaharas mark. Trots detta, trots alla resolutioner och allt stöd som finns, händer det ingenting.

FN har försökt få parterna att enas, som man säger. Problemet är att medan befolkningen i Västsahara, trots att landet är ockuperat, har varit väldigt välvillig och kompromissvillig har marockanerna inte varit det, utan de har förhalat, hela tiden krävt att allting ska göras på deras sätt och inte velat hitta en medelväg. Därför händer ingenting.

Under alla dessa år har marockanerna försökt fördriva västsaharier från Västsahara och försökt marockanisera västsaharier. De har även förflyttat marockaner till Västsaharas område för att ändra befolkningsammansättningen och vinna en eventuell folkomröstning. Det är också en form av bosättningspolitik för att permanent ta över området.

Trots inflyttningen av marockaner har västsaharierna sagt att de till och med kan gå med på att dessa marockaner får rösta bara de får denna folkomröstning, för det är fortfarande tydligt vad utslaget skulle bli. I och med att marockanerna inte har kunnat vara hundra procent säkra på detta har de inte gått med på det.

Kontentan är att alla utom Marocko är överens och att det skulle kunna gå att hitta en lösning. Jag tycker att det är dags att vi vågar säga ifrån till Marocko, men det ligger lite långt inne både i EU och i FN.

Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Problemet med den här typen av konflikter är just – och det uttrycktes väl i säkerhetsrådets senaste resolution – att för att man ska kunna få en varaktig lösning måste man få en varaktig lösning som accepteras av alla parter. Det är en förutsättning för stabiliteten. Om en av dem inte går med på lösningen är det per definition ingen lösning, utan då är det i bästa fall eldupphör och någonting som kommer att leda till en ny konflikt längre fram.

Här är motsättningen betydande. Erfarenheten från andra sådana här konflikter är att tiden kan vara en faktor som verkar till en fördel. Men samtidigt, som jag sade tidigare, kan det inte pågå hur länge som helst, av den enkla anledningen att nya spänningar då kan komma att byggas upp. Här har vi en känslig avvägning.

Det var 1991 som man kom överens om att avsluta striderna. Man ägnade, som jag refererade, 90-talet åt att försöka definiera en folkomröstning. Därefter hände ingenting under ett antal år.

Sedan 2007 har vi i alla fall början på en process, i och med att både Marocko och Polisario har lagt fram relativt omfattande förslag, som bägge har fått relativt positiva recensioner av FN:s säkerhetsråd som konstruktiva bidrag till en möjlig lösning. Det innebär inte att lösningen kanske är så omedelbart nära förestående, men vi är i alla fall sedan 2007 i en något bättre situation än vad vi var före 2007 när ingenting hände.

Man kan känna en otålighet över att det tar alldeles för lång tid, men processen finns där i alla fall.

Jag skulle i likhet med Hillevi Larsson önska att vi levde i en värld där säkerhetsrådets resolutioner omedelbart omsattes i verklighet. Då hade till exempel de resolutioner sedan 1947 som reglerade Mellanösternkonflikten kunnat genomföras omedelbart. Men där har vi kämpat sedan 1947 utan nämnvärd framgång. Jag hoppas innerligt att det inte ska bli på samma sätt i detta fall.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2009/10:287 om Arbetsförmedlingens åtgärder för sjuka arbetssökande

Anf. 8 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jasenko Omanovic har frågat mig var jag anser att gränsen går för att Arbetsförmedlingen ska ta emot sjuka arbetssökande och om jag avser att ta något initiativ för att förändra regelverket.

Jag vill inledningsvis framhålla att jag är övertygad om att de personer som har varit sjukfrånvarande under lång tid vill få stöd för att komma tillbaka till arbetslivet. Vi har nu skapat en smidig övergång från sjukförsäkringen till arbetsmarknadspolitiken så att tidigare sjukskrivna kan få det stöd de behöver från Arbetsförmedlingen för att komma tillbaka till arbetslivet.

Det är viktigt med ett personligt mottagande och ett bra stöd hos Arbetsförmedlingen för de personer som har varit sjukfrånvarande under mycket lång tid, två och ett halvt år eller längre. Arbetsförmedlingen har därför givits ett tydligt uppdrag att stötta dessa personer för att de ska kunna återvända till arbetslivet. Regeringen har infört ett nytt arbetsmarknadspolitiskt introduktionsprogram, Arbetslivsintroduktion. Syftet med arbetslivsintroduktionen, som ska vara individanpassad, är att ge deltagaren stöd att klargöra sina resurser och förutsättningar för att öka möjligheterna att kunna återgå i arbete.

Regeringen har även gjort det möjligt för deltagarna att direkt efter avslutad arbetslivsintroduktion kvalificera sig till jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar, inom vilka deltagaren bland

annat kan ta del av arbetslivsinriktad rehabilitering. Vidare har regeringen avsatt mer resurser till lönebidrag, trygghets- och utvecklingsanställningar, som Arbetsförmedlingen kan erbjuda denna grupp.

Regeringen avser att noga följa och analysera huruvida redan gjorda satsningar är tillräckliga och effektiva för att möta behovet av insatser för denna grupp.

Mot bakgrund av detta har jag för närvarande inte för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 9 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Anledningen till att jag ställde frågan till ministern var att jag blev uppringd av en man som berättade för mig att hans syster drabbats av en sjukdom.

Det var en kvinnlig civilekonom i 50-årsåldern som blev sjuk i oktober 2006, och hon opererades två gånger för sina ryggbesvär. Sådana operationer är inte enkla, och tiden för att återgå till det normala är inte så kort. Vid årsskiftet blev hon utförsäkrad och skulle till Arbetsförmedlingen. Det fanns ett problem. Hennes läkare sade till henne: Om du inte vill försämra ditt hälsotillstånd måste du åka ambulans till Arbetsförmedlingen.

Därför tyckte jag att det var på sin plats att ställa den här frågan till arbetsmarknadsministern.

Är det så det är tänkt att man ska få ut folk från sjukförsäkringen, personer som egentligen har behov av att rehabiliteras i den takt de behöver det, och inte att allting är borta när det har gått ett antal dagar?

Blir hon friskare av att hon är utan försäkringen? Blir hon friskare av att hon måste åka ambulans till Arbetsförmedlingen?

Nu finns det förstås förnuftiga statstjänstemän på Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som i stället åker hem till dessa personer. Det blir mindre lidande för individen och mindre samhällsekonomiska kostnader.

Men frågan är fortfarande utformningen av politiken. Vad säger ministern i svaret? Han säger att de som är utförsäkrade erbjuds jobb- och utvecklingsgaranti. Jaha, vad är det för något?

Om vi ska tro Riksrevisionens granskning av jobb- och utvecklingsgarantin har man inte mycket att erbjuda människor som egentligen behöver lång rehabilitering och många rehabiliteringsinsatser, som den här civilekonomen.

Hon har faktiskt en anställning. Hon har viljan att komma tillbaka. Hon har en arbetsgivare som väntar på henne med öppna armar. Då säger arbetsmarknadsminister Sven-Otto Littorin att hon får ingå i jobb- och utvecklingsgarantin efter tre månader. Man borde väl ha förstått att en som inte ens kan ta sig till Arbetsförmedlingen utan ambulans inte heller kan delta i jobb- och utvecklingsgarantin, utan det är andra insatser som man behöver för att komma tillbaka till arbetslivet.

Anf. 10 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Låt oss först säga att det är självklart att den som är sjuk och inte har någon arbetsförmåga ska ha fortsatt rätt till sjukpenning, precis som tidigare. Men samtidigt var utgångspunkten för den här förändringen att det finns en stor grupp på arbetsmarknaden som har varit

borta 30 månader eller mer och ingen enda person från våra myndigheter har hört av sig till dem och frågat: Vad kan vi göra för dig för att du ska få den hjälp du behöver? Precis som den dam som Jasenko Omanovic tar upp har de inte fått den hjälpen, och det har inte varit någon som har hört av sig till dem. Då är det klart att vi måste hitta system och sätt att sätta press på våra myndigheter att göra det som jag tror att vi båda vill, nämligen se till att man får den rätt till rehabilitering som man har förvägrats under så många år.

Jag kan naturligtvis inte kommentera enskilda fall, men låt oss försöka se detta lite övergripande. Om en person har varit borta från arbetsmarknaden i 900 dagar, två och ett halvt år, och ingen har brytt sig om dem är det väl inte fel att man via Arbetsförmedlingen får en bedömning och så småningom också hjälp av de minst 700 experter på just arbetslivsinriktad rehabilitering som finns där, naturligtvis också tillsammans med den arbetsgivare som personen har. Det är det rimliga och viktiga.

Det man kan undra i just det här exemplet är varför den här personen inte har fått den hjälpen tidigare. Det hade ju varit det allra rimligaste att arbetsgivaren tillsammans med relevanta myndigheter hade inlett en rehabilitering för att på det sättet hjälpa henna att komma tillbaka. Men jag kan naturligtvis inte det här fallet i dess detaljer.

Tanken har inte varit att förändringarna ska sätta press på den enskilde utan i första hand på våra myndigheter, så att de gör det som vi nog gemensamt tycker borde göras, alltså att man tar kontakt med personen i fråga och frågar: Vad kan vi göra för dig? Vilken typ av insats kan du behöva för att kunna komma tillbaka?

Nu kan jag förstås inte svära på att det blir så i varje enskilt fall, med perfekt resultat från första dagen. Det är jag ärlig nog att säga. Men vi måste hitta verktyg för att försöka få de strukturerna på plats, så att det sker.

I det exempel som Jasenko Omanovic tar upp och i alla andra exempel som finns är det ett oerhört slöseri med alla dessa människor som vill tillbaka. Har man tur har man en anställning i grunden som man kan återvända till när arbetsförmågan återvänder. Men den svages väg tillbaka får inte hindras av vårt sätt att organisera den offentliga sektorn och systemen. Det är inte rimligt. Vi måste göra det vi kan för att se till att myndigheter och andra gör det de behöver för att erbjuda den hjälp man behöver för att komma tillbaka.

Återigen: Det blir förmodligen inte rätt i varje enskilt fall. Då är naturligtvis vår uppgift att tillsammans med våra myndigheter se till att göra det bättre och annorlunda. Jag tycker att det exempel som Jasenko Omanovic tog upp, där man åker hem till den person det gäller i stället för att be henne komma in, visar på ett alldeles utmärkt sätt att försöka hantera ett problem.

Givetvis ska vi inte genom våra förändringar tvinga en person som inte ens kan ta sig till Arbetsförmedlingen för egen maskin tillbaka ut på arbetsmarknaden. Men vi ska tvinga oss själva att se till att hon och andra i hennes situation får rätt hjälp och stöd för att själva kunna ta sig till arbetet och kunna göra en bra insats för sig och sin familj och därmed också för samhället i stort.

Anf. 11 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Nu fick vi återigen bekräftat det som statsministern, socialförsäkringsministern och arbetsmarknadsministern upprepade gånger har berättat om kraftlösa statstjänstemän som är ointresserade av sina arbetsuppgifter. Vi har så många statstjänstemän i det här landet som inte gör någonting enligt regeringen! Den här gången påpekar man återigen att man måste piska myndigheterna och statstjänstemännen för att de ska göra sin uppgift.

Jag har inte riktigt bilden att vi har så många statstjänstemän som drar benen efter sig, men du har den visst, Littorin, och även statsministern har gett uttryck för den när han sade att det var Försäkringskassan som gjorde fel.

Samtidigt säger arbetsmarknadsministern att de som är sjuka självklart ska fortsätta vara sjukskrivna. Förklara nu för oss, Littorin, hur det ska gå till när försäkringen upphör. Det finns ju ett bästföredatum i försäkringen. Hur kan man vara fortsatt sjukskriven när försäkringen upphör?

Då ska Arbetsförmedlingen ta vid och fortsätta jobbet. Då är det återigen de där lata arbetsförmedlarna som det hänger på, enligt Littorin. 60 procent av dem jobbar faktiskt övertid. Detta fick man höra i arbetsmarknadsutskottet när Arbetsförmedlingen var på besök. Och nu ska de få ytterligare en arbetsuppgift, nämligen att hantera människor som inte ens orkar ta sig dit. Då ska man köra ut och besöka de personer det handlar om – det är inte bara fallet med den här civilekonomen, utan det finns flera personer ute i landet som har behov av detta – och erbjuda dem jobb- och utvecklingsgaranti.

Riksrevisionen säger att det finns risk för inlåsningseffekter. Ska den som är sjuk och behöver all hjälp att komma tillbaka till arbetsmarknaden hamna i ett system där det finns risk för rundgång och inlåsning?

Detta är lite grann att ta sig vatten över huvudet, Littorin. Riksrevisionen påpekar också att arbetsmarknadsministern brister i sin styrning av jobb- och utvecklingsgarantin. Det är just det man erbjuder. Jag undrar vilken rehabilitering det blir av det.

Anf. 12 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Nu måste jag reagera riktigt skarpt. Inte vid något enda tillfälle har jag framfört kritik mot enskilda tjänstemän. Jag rasar mot Jasenko Omanovic anklagelsepunkter när det gäller den saken. Jag tycker att det är förfärligt att vi ska få höra detta i den här kammaren.

Men inte kan Jasenko Omanovic vara nöjd när han och hans parti och hans koalition lämnade efter sig ett läge där 70 procent av alla sjukskrivna efter ett år var kvar i det första steget av sju i den gamla rehabiliteringskedjan?

Är Jasenko Omanovic nöjd med detta? Är han nöjd med att människor har gått sjukskrivna år ut och år in utan att ens få ett samtal från våra myndigheter? Nej, det kan han rimligen inte vara nöjd med. Det är också därför Jasenko Omanovic och hans parti vill förändra i sjukförsäkringen, och man initierade just det arbete som vi har fullföljt, byggt på Anna Hedborgs utredningar.

Jag måste vända mig skarpt mot anklagelserna om att jag skulle skylla på enskilda tjänstemän. Det tycker jag är lögn och förbannad dikt.

Sedan är det trots allt så att man efter 87 dagar utanför sjukförsäkringen, när man har funnits i arbetslivsintroduktionen och fått en individuell hantering och en individuell bedömning och det har varit en individuell utgångspunkt, naturligtvis har rätt att återinträda i sjukförsäkringen om man är sjuk och inte har någon arbetsförmåga kvar.

Detta vet Jasenko Omanovic. Varför står han här och låtsas som om det inte finns, som om man inte kan återinträda om man är sjuk och inte har arbetsförmåga kvar? Den möjligheten finns.

Det ska vara rätt person i rätt system, men vi måste se till att få personer som kan hjälpa till och erbjuda den rehabilitering som man har rätt till, det som ni har förvägrat de långtidssjukskrivna under alla år när ni hade möjlighet.

Ni lämnade efter er en rehabiliteringskedja i totalt sönderfall. Enskilda människor fick gå in i långtidssjukskrivning för att sedan bli för-tidspensionärer. De fick gå ut från arbetsmarknaden och ut från statistiken till arbetsmarknadens soptipp. Det är det ni lämnar efter er. Det är där vi städar upp.

Anf. 13 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Okej, jag har kanske missförstått det som statsrådet sade om att man måste piska myndigheter. Då är det inte statstjänstemännen som det gäller, utan då får vi kanske nästa vecka se en ny generaldirektör på Arbetsförmedlingen för att ministern är missnöjd med hur myndigheten jobbar med det här. Okej, då får vi säga så.

Men frågan återstår. Om man nu saknar arbetsförmåga ska man återinträda. Blir man friskare av att man flyttas från sjukförsäkringen till arbetslöshetsförsäkringen och efter tre månader upptäcker att man faktiskt inte ska höra dit utan ska tillbaka till sjukförsäkringen? Blir man friskare av det? Nej, det tror jag faktiskt inte, utan man kanske blir ännu sjukare av det.

Och arbetslöshetsersättningen och de insatser som man gör för att hjälpa arbetslösa blir bara försämrade, eftersom arbetsförmedlare måste ägna tid åt de personer som inte hör till Arbetsförmedlingen. 60 procent på Arbetsförmedlingen jobbar i dag övertid. Och insatser, som jobb- och utvecklingsgarantin, håller inte det mått som de borde hålla för att ge hjälp till dem som behöver det.

Det är klart och tydligt en kritik från Riksrevisionen. Det är det, Littorin, vi pratar om. Det talas om att återinträda om man redan är sjuk. Då borde man inte ha funnits där.

Anf. 14 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Den här interpellationen handlar om arbetslivsintroduktionen. Det var den vi skulle prata om. Då gör vi det.

Ni lämnade efter er, efter årtal av misskötsel, ett system och en rehabiliteringskedja som hade brutit samman. 70 procent av dem som hade varit sjukskrivna i ett år befann sig i första steget av sju. Då kan man inte på något sätt påstå att det är ett system man kan vara nöjd med.

Då måste man göra någonting. Det vi då har gjort, efter de långa utredningar som har genomförts av Anna Hedborg med flera under många år, har handlat om att få ordning på den här rehabiliteringskedjan.

Ett sätt att få ordning på den kedjan är att se till att erbjuda dem som har varit borta i två och ett halvt år eller mer, som har gått helt passiva i totalpassiva sjukskrivningssystem, en möjlighet att få en individuell bedömning, en individuell hjälp och ett individuellt stöd för att ta sig tillbaka, genom hela den arsenal av resurser som finns på Arbetsförmedlingen och som våra duktiga arbetsförmedlare jobbar med varje år.

De här insinuationerna om att jag skulle racka ned på enskilda tjänstemän, vare sig de finns på Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen, tycker jag med förlov sagt att Jasenko Omanovic kan hålla sig för god för.

Här ska vi diskutera hur vi ska hantera det faktum att ni lämnade efter er tiotusentals personer, totalt passiva, utan någon hjälp, utan något stöd, utan någon kontakt och utan att någon över huvud taget brydde sig om dem.

Det är ett stort slöseri, och det är ett mänskligt förfall som ni tyvärr lämnade efter er och som vi måste hantera. Vi gör det för att försöka hjälpa var och en av de personer ni lämnade efter er, så att de har möjlighet att komma tillbaka. Vi behöver nämligen dem på svensk arbetsmarknad. Vi behöver dem i samhället. Vi behöver se till att de har möjlighet att hjälpa oss att bidra till tillväxt och välfärd framöver, så att vi har råd med pensioner, skola, barnomsorg och vad ni nu vill under de år som kommer. Då kan vi inte bygga vidare på det gamla system som totalhavererade och som ni lämnade efter er, utan då måste vi göra någonting bättre.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellationerna 2009/10:258 och 260 om viseringspraxis och visum

Anf. 15 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Maria Stenberg har frågat mig om det är min avsikt att mannens integritet ska väga tyngre än kvinnors och barns rätt till skydd och om jag är beredd att ta initiativ till att införa hårdare kontroll och hur en sådan kontroll i så fall ska se ut.

Veronica Palm har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av att utländska kvinnor som beviljats tillfälliga uppehållstillstånd sedan utnyttjas i Sverige och riskerar att sändas tillbaka till sitt ursprungsland.

När det gäller Maria Stenbergs frågor vill jag säga följande.

Vid prövningen av om uppehållstillstånd ska beviljas en make eller sambo ska Migrationsverket ta hänsyn till om utlänningslagens avslagsgrunder är tillämpliga, till exempel om det rör sig om skenförhållande, särlevnad eller månggifte eller att oriktiga uppgifter har lämnats vid ansökan. Om någon av dessa omständigheter finns får Migrationsverket avslå en ansökan om uppehållstillstånd.

I fall som gäller personer som inte stadigvarande har sammanbott utomlands och som avser att gifta sig eller inleda ett samboförhållande får uppehållstillstånd beviljas om förhållandet framstår som seriöst och inga särskilda skäl talar mot att tillstånd ges. Vid bedömningen av om det finns sådana särskilda skäl ska särskilt beaktas om utlännings- eller utlänningsens eventuella barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om uppehållstillstånd skulle beviljas. Denna bestämmelse syftar till att så långt som möjligt förhindra att uppehållstillstånd beviljas när det kan antas att sökanden efter bosättningen i Sverige kommer att utsättas för våld eller allvarliga kränkningar i förhållandet. Bestämmelsen är framför allt avsedd att tillämpas i de fall där män upprepade gånger inleder förhållanden med utländska kvinnor som de sedan kränker eller misshandlar. Om det kommer fram att den i Sverige bosatta personen har gjort sig skyldig till våldsbrott mot närstående eller sexualbrott kan det i allmänhet antas att sökanden eller sökandens barn kan komma att fara illa och att det således kan finnas skäl att avslå en ansökan om uppehållstillstånd. För att bedöma risken för våld eller allvarlig kränkning gör Migrationsverket bland annat kontroller i belastnings- och misstankeregistret.

I dessa fall handlar det om att göra en avvägning mellan å ena sidan kvinnors och barns rätt till skydd och å andra sidan enskilda individers rätt att själva välja med vem de ska leva. De omständigheter som talar för respektive mot att uppehållstillstånd ska beviljas måste vägas mot varandra, och en bedömning måste göras i varje enskilt fall. I de fall där det kan antas att kvinnan eller hennes barn kommer att utsättas för våld eller annan allvarlig kränkning beviljas inte uppehållstillstånd.

När det gäller Veronica Palms fråga om kvinnor som beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd och som i förhållandet utsätts för våld eller annan allvarlig kränkning finns en särskild skyddsregel i utlänningslagen. Dessa kvinnor har möjlighet att beviljas fortsatt uppehållstillstånd trots att förhållandet har tagit slut. Regeringen har i regleringsbrevet för 2010 gett Migrationsverket i uppdrag att senast den 31 december i år lämna en redogörelse för tillämpningen av denna regel.

Mot denna bakgrund har jag inte för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder.

Då Veronica Palm, som framställt en av interpellationerna, hade anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Maria Stenberg fick ta emot båda interpellationssvaren.

Anf. 16 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret på min interpellation, även om jag och säkert många andra inte kan vara helt nöjda med svaret. Det kanske inte är så förvånande.

Arbetet för att motverka mäns våld mot kvinnor ingår i våra nationella jämställdhetspolitiska delmål. Samhället, det vill säga vi alla, har därför ett ansvar för att försäkra oss om att vi i princip har gjort allt för att förhindra att våldet mot kvinnor fortsätter.

Just den här debatten ska handla om utländska kvinnor som kommer till Sverige i hopp om ljus kärlek och ett gott liv. Men tyvärr råkar en del av dessa kvinnor väldigt illa ut. Det finns svenska män som utnyttjar, kränker, hotar, slår och dessutom använder grovt sexuellt våld mot en del av de här kvinnorna.

Kvinnojourer runt om i landet vittnar om att det finns kvinnor som har blivit utsatta för fruimport. Varför ordet fruimport? Vad är beskrivningen av det?

Det finns egentligen ingen annan riktigt bra förklaring eller beskrivning av fenomenet mer än att det finns ett antal svenska män som träffar och bjuder hit utländska kvinnor och i vissa situationer utövar våld mot dem. Många av de kvinnorna kommer från sydöstra Asien.

De kommer till Sverige som anhöriginvandrare och blir direkt hänvisade till mannens liv och de förutsättningar som männen lever under. Jag vill poängtera att jag inte pratar om de sunda relationer som också finns.

Tyvärr blir en del av de kvinnor som blir utsatta för våld i nära relationer och kommer från andra länder dessutom utkastade från vårt land om männen tröttnar på dem eller tycker att de inte duger. Det i sig kan innebära att kvinnor stannar i osunda relationer. De vet att om de inte stannar i relationen i två år måste de lämna Sverige. Det skulle jag kunna säga många ord om, men det har jag inte talartid till här i dag.

Jag hör av ministerns svar på min interpellation att han inte planerar att vidta några ytterligare åtgärder. Då känns det som att ministern på ett sätt abdikerar från sitt ansvar.

Jämställdhet, frihet och rätt till sitt eget liv och sin egen kropp måste väl omfatta alla kvinnor, även om de är i Sverige temporärt under en viss tid? Vi har gett de kvinnorna rätt att komma hit. Vårt system har gett dem rätten att vistas här tillsammans med en partner upp till två år.

Det förutsätter att de stannar i samma relation med samma man, oavsett om det är en sund eller en osund relation. Jag tror att många av de kvinnorna kan känna att konsekvensen av tvåårsregeln blir att de stannar i relationen för att de är rädda eller känner sig misslyckade om de ska återvända till sitt gamla liv.

Jag vill fråga ministern: Finns det verkligen inga fler instrument att använda för till exempel Migrationsverket när det gäller att informera kvinnor som löper uppenbara risker i sina relationer? Är det inte en skyldighet för oss alla med tanke på alla människors lika värde och okränkbarhet? Finns det verkligen ingenting som ministern ser går att göra för att skydda de här kvinnorna och barnen?

Anf. 17 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Jag har ingen annan uppfattning än interpellanten om betydelsen och vikten av att förhindra att människor råkar illa ut. Om detta tror jag att alla är helt överens. Det skulle vara konstigt annars givet det faktum att de allra flesta partier i Sverige – i alla fall de som befinner sig i riksdagen – tycker att det är viktigt att stå upp för den jämställdhetspolitik som vi slåss för och som vi har i Sverige. Det här är definitivt en del av det.

När det gäller interpellantens frågor om hur man ska kunna underlätta för och hjälpa de kvinnor som råkar illa ut ska vi först och främst börja med att titta på utlänningslagen och vad det är för instrument som erbjuds där. Utlänningslagens bestämmelser syftar till att så långt som möjligt förhindra att kvinnor far illa och utsätts för våld när de kommer till Sverige. Det handlar om att ta hänsyn till utländska kvinnors och barns rätt till skydd.

Det handlar också om enskilda individers rätt att själva välja sin partner. Det betyder att när kvinnan väl har bestämt sig för att flytta ihop med sin man i Sverige är det inte säkert att hon vill ändra sitt beslut på grund av att det har kommit fram att mannen i fråga har ett brottsligt förflutet. Detta är viktigt att förstå.

Jag tyckte själv att Maria Stenberg var inne på det när hon pekade på att det kan finnas bevekelsegrunder som inte bara handlar om kärlek. Det kanske dessutom handlar om ekonomi i det här sammanhanget. Det handlar om vilket liv man lever i ursprungslandet och vilka förväntningar man har på ett nytt liv i Sverige.

Det kan vara argument som är nog så tunga. Det vet vi när vi tittar på hur människor rör sig över gränserna. Vi ser i migrationspolitiken i övrigt att en längtan efter ett bättre liv är ett mycket starkt argument för människor att röra sig över gränserna till andra länder.

Dessutom kan det vara värt att notera att ett skydd motsvarande det som vi har i utlänningslagen mot att ge sig in i ett förhållande där kvinnan riskerar att utsättas för våld saknas för alla svenska kvinnor som utsätts för misshandel i parrelationer. Därutöver är det viktigt att peka på att de kvinnor som kommer till Sverige omfattas av samma skyddsnet som alla övriga kvinnor som är bosatta i vårt land. Det ska inte vara någon mannamån, och det är det inte heller.

Regeringen har under mandatperioden antagit en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Den innefattar en rad åtgärder och involverar flera myndigheter, till exempel socialtjänsten, vilket är viktigt att tänka på i det här sammanhanget. Alla i Sverige bor i en kommun, och den kommunens socialtjänst har ett ansvar för de här frågorna.

Dessutom har vi genomfört en lagändring i juli 2007 under den här mandatperioden i syfte att tydliggöra socialtjänstens ansvar för att våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta ansvar gäller alla kvinnor och barn, även de som vistas här med tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd.

Jag tycker att det är viktigt att fundera över det här. Utöver detta har en särskild utredare på regeringens uppdrag nu också tittat på möjligheten att erbjuda samhällsorientering till bland annat kvinnor med tillfälliga uppehållstillstånd. Tillsynsarbetet visar att informationen behöver utvecklas för att nå alla grupper i Sverige, till exempel kvinnor som talar andra språk, så att man blir medveten om vilka rättigheter som man kan göra anspråk på och vilka skyddsmöjligheter som finns.

Utöver detta har vi höjt Socialstyrelsens anslag under 2009 och 2010 till organisationer som arbetar för att motverka våld mot kvinnor med 10 miljoner kronor per år. Därutöver vill jag peka på polisens ansvar när det gäller skyddet för våldsutsatta kvinnor och barn.

I korthet: Det händer mycket, och jag tycker att vi bör fortsätta att utveckla de här metoderna.

Anf. 18 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Då blir det lite konstigt. Ministern hänvisar till allt som är gjort, och fortfarande är det alltför många kvinnojourer runt om i Sverige som möter utländska kvinnor som har blivit utsatta för våld i sina nära relationer. Jag tror att det var drygt 500 kvinnor som hade haft kontakt med kvinnojourer som var här tillfälligt i Sverige och som hade blivit utsatta för våld.

Hur mycket vi än gör tyder det på att de 500 kvinnorna ändå är utsatta för våld. Det har varit ett antal uppmärksammade tidningsartiklar om det här, men man måste väl erkänna att det inte har varit alltför stor politisk debatt om just den här gruppen kvinnor som är utsatta för våld.

Antalet beviljade tillfälliga uppehållstillstånd för kvinnor ökar dramatiskt samtidigt som kvinnojourerna vittnar om att det blir fler kvinnor som söker sig till dem för att få hjälp. Hur det än är finns det väl en hel del luckor i det vi vet.

Till exempel verkar det vara svårt att få reda på hur många relationer som avslutas innan det tillfälliga uppehållstillståndet går ut och hur många nya kvinnor som dessa män ansöker om ska få komma till Sverige. Det känns som att det finns en hel del kvar att göra även om jag också vet att det vidtas vissa åtgärder.

Det gäller att kunna få information som kvinna om jag i princip ska resa runt jorden till en man som jag kanske inte har en alltför lång relation till. Då borde jag åtminstone kunna få information om vad mannen har i bagaget på mitt eget språk, i bästa fall på plats innan jag beslutar mig för att jag ska ta mitt barn med mig och resa runt halva jorden.

Även om kvinnor runt om i världen är fattiga är de inte dumma. Det är klart att om en kvinna har information om att hon kanske är den här mannens femte kvinna i rad eller att han har blivit fälld för misshandel tidigare kan det avgöra om hon reser runt halva jorden eller inte, hur trevlig hon än tycker att mannen är, hur kär hon än och hur mycket hon än tror att hon ska få ett bättre liv. Jag tror nämligen att det är ett väldigt stort steg att ta för en kvinna även om hon lever under fattiga förhållanden.

Vi vet inte riktigt hur det här ser ut, och därför vill jag fortsätta fråga. Det finns ingen riktigt bra statistik över hur många av de här relationerna som avslutas innan det tillfälliga uppehållstillståndet avslutas. Finns det verkligen inte något mer som ministern anser att man kan göra i uppdraget till Migrationsverket? Vad jag förstår använder sig kanske inte Migrationsverkets utsända tjänstemän av informationsverktyget fullt ut för att försäkra sig om att kvinnor verkligen vet vad det är de reser till eller vilka rättigheter och skyldigheter de har när de kommer till Sverige. Pratar man inte språket och inte får delta i samhällslivet blir man ju väldigt sårbar.

Känner fortfarande inte ministern att det finns någonting mer han kan göra, eftersom vi delar problembilden?

Anf. 19 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! När det gäller den sista delen, om informationsinsatserna, redogjorde jag för hur viktigt vi tycker att det är att de som kommer till Sverige får information, inte minst på sitt eget språk, om vilka rättigheter de har. Det arbetet är alltså redan igångsatt.

Jag är inte säker på att jag delar interpellantens uppfattning om att kvinnor skulle avstå bara för att de fick den här informationen. Jag är faktiskt inte helt säker på det, för ibland är det så att det liv man lever i fattigdom gör människor som tänker sig att emigrera väldigt riskbenägna. Det gäller inte bara den typ av förhållanden och situationer som vi diskuterar nu. Vi kan ju ställa oss frågan varför man väljer att sätta sig i en liten ranglig båt och ta sig över Medelhavet med risk för liv och lem. Ibland är drivkrafterna väldigt starka.

Jag skulle dock vilja gå tillbaka och titta lite historiskt på hur den här frågan har debatterats i Sverige. Det har funnits något som har kallats för seriositetsprövning, och det finns en möjlighet att avslå vid särskilda skäl. Den infördes i svensk lagstiftning genom lagändringar år 2000. Syftet med förslaget om att kunna avslå en ansökan om det finns särskilda skäl var bland annat att förhindra att uppehållstillstånd beviljades när det kunde misstänkas att den sökande skulle komma att utsättas för våld eller allvarliga kränkningar.

Denna lagändring var dock inte okontroversiell på något sätt. Flera remissinstanser hade synpunkter ur ett diskriminerings- och integritetsperspektiv, något som inte riktigt framgår när vi nu har den här interpellationsdebatten. Diskrimineringsombudsmannen ansåg till exempel att även om det är en av samhällets viktigaste uppgifter att motverka att människor far illa kan det inte vara utlänningsmyndigheternas uppgift att avgöra om ett förhållande är lämpligt. Diskrimineringsombudsmannen menade att detta var en självklarhet ur integritets- och rättssäkerhetssynpunkt.

Advokatsamfundet avstyrkte förslaget helt och menade att instanser i stället skulle riktas in på att på olika sätt stödja kvinnor som kommer hit.

Svenska flyktingrådet avstyrkte också förslaget och menade att det skulle ha ringa effekt att tala om för en sökande att anknytningspersonen var våldsbenägen.

Det finns kanske anledning att fundera över det jag redogör för, Maria Stenberg. Det är inte så att regeringen inte har fått någon input i de här frågorna. År 2000 var det inte ens den regering som jag ingår i som fick denna input från remissinstanserna.

Vad tyckte då regeringen vid det tillfället, alltså 2000? Jo, man ansåg att det skulle vara diskriminerande om prövningen av uppehållstillstånd skulle ha utgångspunkt i någon av parternas moraliska och mänskliga kvaliteter. Att avslå en ansökan enbart på grund av att den i Sverige bosatta personen var kriminell eller hade missbruksproblem var därför att gå för långt.

Samtidigt ansåg den dåvarande regeringen att anknytningspersonens bakgrund måste kunna läggas till grund för bedömningen om uppehållstillstånd skulle beviljas eller ej, detta som skydd för kvinnan. Det fanns en utredning som låg till grund för lagändringen, och de hade låtit göra ett antal undersökningar i syfte att undersöka förekomsten av våld mot kvinnor.

Detta är viktigt att komma ihåg.

Hur ser situationen ut i dag? Maria Stenberg frågar om vilken information kvinnan får på ambassaden, till exempel om eventuella brott som mannen har begått. Om brottet leder till avslag får kvinnan reda på den brottsliga bakgrunden genom motiveringen i beslutet. Kvinnan kan också själv begära att få ta del av handlingarna i ärendet. Om kvinnan beviljas tillfälligt uppehållstillstånd får hon information om den, som det heter, uppskjutna invandringsprövningen. Då framgår av beslutet att hon ska vända sig till Migrationsverket för att ansöka om förlängning av tillståndet.

Anf. 20 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Detta är som sagt ett väldigt angeläget ämne. Det är säkert så att många människor tar otroligt stora risker för att skapa sig ett bättre liv, men jag tror fortfarande att en del av dessa kvinnor faktiskt kan göra andra val om de hade den kunskapen.

Det här är en fråga som engagerar och har engagerat. Regeringens egen tjänsteman i form av landshövdingen i Värmland, Eva Eriksson, har uppmärksammat detta. För några dagar sedan publicerade hon en rapport som bygger på tolv berättelser från kvinnor som har kommit till Sverige med önskan om kärlek och ett bättre liv. Jag kan bara säga att den här rapporten är värd att läsa, för den förskräcker. Jag begriper inte hur män kan behandla kvinnor på det här sättet. Det är väldigt upprörande.

Herr talman! Vad jag förstår vill Länsstyrelsen i Värmland med Eva Eriksson i spetsen försöka ta ett nationellt ansvar just för kartläggningen av fruimporten och vilka kvinnojourer som har haft kontakt med kvinnor som blir utsatta för våld i de här relationerna. Jag är övertygad om att hon också vill ta sitt ansvar och kanske lägga fram konkreta förslag på hur man skulle kunna förbättra situationen för de här kvinnorna, eftersom vi vet att de också har svårt att få hjälp i Sverige.

Min fråga blir: Kommer landshövdingen i Värmland att få uppdraget av regeringen och ministern att kartlägga fruimporten som vi faktiskt vet sker i Sverige och kanske också lägga fram ett eller annat konkret förslag som vi kan få ta ställning till här i kammaren?

Anf. 21 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Det är helt riktigt att Länsstyrelsen i Värmland har begärt att få ett preciserat uppdrag. Det är dock en begäran som har ställts till Integrations- och jämställdhetsdepartementet och inte till Justitiedepartementet. Men jag kan svara i alla fall och konstatera att den här frågan för närvarande bereds av departementet. När vi är färdiga med den beredningen kommer det att ges ett svar på det här.

När det gäller frågan om statistik och så vidare är det väldigt viktigt att komma ihåg att bakom varje siffra döljer sig naturligtvis en person som far illa. Jag skulle inte drömma om att här i kammaren försöka säga något annat. Det är klart att det är hemskt att människor behandlar varandra illa eller på falska premisser ingår förhållanden som de sedan har för avsikt att missbruka.

Nu är det väldigt viktigt att vi får klart för oss hur det ser ut när det gäller tillämpningen av skyddsbestämmelserna i utlänningslagen, och därför har vi gett ett uppdrag till Migrationsverket att återkomma till regeringen med en redovisning av hur den här regeln tillämpas. Det uppdraget ska redovisas vid årets slut så att vi har en fullvärdig statistik att falla tillbaka på.

När detta är gjort ska vi se om bestämmelsen tillämpas på det vis som riksdagen ansåg att den skulle tillämpas när man införde den eller om ytterligare lagändringar är nödvändiga.

Jag tycker att det har varit en bra interpellationsdebatt. Den har visat att Sveriges riksdag och regering faktiskt inte har så olika uppfattningar i frågan och att vi båda två tycker att det är viktigt att seriösa förhållanden naturligtvis uppmuntras så att vi inte lägger onödiga hinder i vägen för den som av kärlek vill komma till vårt land och leva sitt liv här, men att det också är viktigt att stå upp för att människors lika rättigheter och värde alltid står överst på listan över de saker som vi ska värna och skydda.

Jag tycker att detta har varit bra. Det finns därför anledning att framhålla det arbete som regeringen redan bedriver på området och dessutom påpeka att när vi vet mer i denna fråga finns det kanske anledning att komma tillbaka.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2009/10:188 till arbetsmarknadsutskottet

Redogörelser

2009/10:RRS26 till utbildningsutskottet

2009/10:RRS27 till näringsutskottet

Motioner

2009/10:So4 till socialutskottet

2009/10:Ub7 till utbildningsutskottet

2009/10:U8–U10 till utrikesutskottet

7 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2009/10:FPM57 Förordning om statistikens kvalitet vid alltför stora budgetunderskott KOM(2010)53 till finansutskottet

8 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmäldes och bordlades
Framställning
2009/10:RB5 Lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2009/10:188 *Nationell sfi-bonus* skulle förlängas till *onsdagen den 14 april*.

Motion

med anledning av prop. 2009/10:133 Höjda mål och vidareutveckling av elcertifikatsystemet
2009/10:N12 av Per Bolund m.fl. (mp, s, v)

9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 26 mars

2009/10:677 Ökat tryck mot det fria ordet i Belarus (Vitryssland)

av *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:678 Pappers- och skogsindustrins konkurrenskraft

av *Peter Hultqvist* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:679 Konventionen som förbjuder klustervapen

av *Rosita Runegrund* (kd)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:680 Statligt stöd för sommarjobb för ungdomar i kommunerna

av *Michael Hagberg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:681 Arbetslösa ungdomars 90-dagarskarens

av *Caroline Helmersson-Olsson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:682 Insatser i vissa kommuner mot ungdomsarbetslösheten

av *Laila Bjurling* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:683 Aktiviteter för ungdomar i Jobbgarantin för unga i Södermanlands län

av *Elisebeht Markström* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:684 Förföljelse av kristna i Irak

av *Annelie Enochson* (kd)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 april.

10 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Prot. 2009/10:96
26 mars

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 26 mars

2009/10:652 Individens ställning i socialförsäkringssystemet

av *Siw Wittgren-Ahl* (s)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 april.

11 § Kammaren åtskildes kl. 10.10.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Svar på interpellation 2009/10:283 om Sveriges agerande i EU för ett fritt Västsahara	3
Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	3
Anf. 2 HILLEVI LARSSON (s)	4
Anf. 3 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	5
Anf. 4 HILLEVI LARSSON (s)	6
Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	7
Anf. 6 HILLEVI LARSSON (s)	8
Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	8
4 § Svar på interpellation 2009/10:287 om Arbetsförmedlingens åtgärder för sjuka arbetssökande	9
Anf. 8 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	9
Anf. 9 JASENKO OMANOVIC (s).....	10
Anf. 10 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	10
Anf. 11 JASENKO OMANOVIC (s).....	12
Anf. 12 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	12
Anf. 13 JASENKO OMANOVIC (s).....	13
Anf. 14 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	13
5 § Svar på interpellationerna 2009/10:258 och 260 om viseringspraxis och visum	14
Anf. 15 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	14
Anf. 16 MARIA STENBERG (s).....	15
Anf. 17 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	16
Anf. 18 MARIA STENBERG (s).....	18
Anf. 19 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	19
Anf. 20 MARIA STENBERG (s).....	20
Anf. 21 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	20
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	21
7 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	21
8 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	22
9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	22
10 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	23
11 § Kammaren åtskildes kl. 10.10.	23

